

A SEMMELWEIS EGYETEM STRATÉGIÁJA A 2010-ES ÉVEKBEN

1. BEVEZETÉS

A Semmelweis Egyetem szakegyetemenként egyedülálló helyet foglal el a hazai felsőoktatásban, kutatásban és az ország legnagyobb betegellátó intézményeként a magyar egészségügyben is. Egyetemünk 2012–2016-os időszakra készített *intézményfejlesztési tervének* vezérgondolata éppen ezért az elért eredmények, értékek megőrzése és továbbvitele. A stabilitást biztosító hagyományok tisztelete azonban nem jelenti a turbulens társadalmi-gazdasági környezet kihívásainak figyelmen kívül hagyását, az alkalmazkodóképesség hiányát. Így intézményfejlesztési tervünk másik vezérgondolata a szervezeti rugalmasság, fejlesztés, innováció. A Semmelweis Egyetemen az elmúlt tíz évben számos olyan nagyszabású fejlesztés indult el az oktatás, kutatás-fejlesztés és a betegellátás területén, amelyre építve választ tudunk adni a kihívásokra, élni tudunk a gyorsan változó környezet adta lehetőségekkel és hasznos partnerei tudunk lenni a kormányzat társadalomátalakító törekvéseinek.

2. A SEMMELWEIS EGYETEM A VÁLTOZÓ KÖRNYEZETBEN

A XXI. század tudásalapú társadalmának és gazdaságának egyik meghatározó stratégiai ágazata a *felsőoktatás*. A nemzetközi gazdasági versenyképességhez szükséges szakemberképzés csak korszerű, egységes felsőoktatási rendszerrel biztosítható.

A magyar felsőoktatási intézményhálózat átalakítására, a széttagoltság csökkentésére és az erőforrások egyesítésére irányuló törekvések már az 1980-as évektől érvényesültek. A felsőoktatásról szóló törvény (Ftv.), majd annak 1996. évi módosítása lehetőséget adott társulások, illetve felsőoktatási szövetségek létrehozására. Az Országgyűlés az 1999. évi LII. törvényben (Átv.) rendelkezett a magyar felsőoktatási intézményhálózat átalakításáról, kötelező jogszabályi előírást teremtve az intézmények egyesítésére.

A törvényalkotók az átalakítás alapvető céljaként és indokaként a szellemi erőforrások egyesítését, a nemzetközileg is elismert versenyképes munkaerő képzését, a felsőoktatási kutatás és oktatás fejlesztését, a regionális kapcsolatok erősítését határozták meg. Az intézményi rendszer átalakításának törvényi céljai az Európai Unió országainak felsőoktatási intézményi rendszeréhez való igazodást mutatnak, hiszen Magyarország 1999. júniusában csatlakozott az Európai Felsőoktatási Térség létrehozásáról szóló Bolognai Nyilatkozathoz, ami 2010-ig egységes európai felsőoktatási intézményrendszer megteremtését irányozta elő.

A törvény értelmében az 1999. év a szervezetátalakítás előkészítésének éve volt. A jogutód felsőoktatási intézmények 2000-ben átmeneti jellegű törvényi szabályozás szerint működtek, a 2001. év volt az összevont intézmények átalakulás utáni első működési éve. Az integráció eredményeként a Semmelweis Egyetem két új karral

gyarapodott, amelyek jelenlegi neve Egészségtudományi Kar, illetve Testnevelési és Sporttudományi Kar. További lépésként 2008-ban létrejött az Egészségügyi Közszolgálati Kar.

Az orvosképzés és az ahhoz kapcsolódó egészségtudományi területek önálló intézményi formában történő működtetése igen jelentős múltra tekint vissza. Ennek talán legismertebb képviselője a stockholmi Karolinska Intézet, amely nem csupán a Nobel-díj odaítéléséről nevezetes, hanem a világ egyik legismertebb orvosegyeteme is. Az önálló intézményi struktúra előnye, hogy hatékonyabban tudja működtetni a speciális igényekkel rendelkező orvos- és egészségtudományi képzést, és minimalizálja azokat a feszültségeket, amelyek a képzéshez elengedhetetlenül szükséges betegellátó tevékenység és a más területeken működő oktatási egységek között szinte törvényszerűen felmerülnek. Ezzel magyarázható, hogy a közeli országok közül pl. Ausztriában a más tudományterületeken jelentkező integrációs elképzelések az orvosképzésben fordított előjellel jelentkeztek. Ennek eredményeként, a korábban a Bécsi Tudományegyetem karaként működő orvosképzés 2004. januárja óta önálló egyetemenként (Bécsi Orvosi Egyetem) működik, és ugyanaz történt Grazban is.

Az orvos-, és egészségtudományi képzést folytató egyetemek sok szempontból speciális helyet tudhatnak magukénak a magyar felsőoktatásban, így az integrációt illetően is, hiszen a Semmelweis Egyetemen kívül minden más esetben (Debrecen, Pécs, Szeged) egy nagy egyetem egyik karaként folyik a képzés. A szoros együttműködés révén a Semmelweis Egyetem betekintést nyert a társintézmények integrációból adódó, napi szinten jelentkező működési problémáiba. Az orvos- és egészségtudományi képzés speciális működéséből adódóan *az integráció várt előnyei nem érvényesültek* meggyőzően.

A Semmelweis Egyetem nem csupán az orvos-, és egészségtudományi képzést folytató társintézményekhez hasonlítva, hanem Budapest és a régió felsőoktatási intézményeit tekintve is az egyik legnagyobb egyetemnek tekinthető, hiszen évekre visszamenően permanensen 11 ezer főt meghaladó hallgatói létszámmal rendelkezik. A hallgatók jelentős részét alkotják a világ számos országából érkező külföldi hallgatók, akiket a *Semmelweis név* vonz a magyarországi orvosképzésbe. Tőlük hallani, hogy ezekben az országokban súlya, jelentősége van annak, ha a hallgató diplomáját a Semmelweis Egyetemen szerzi. Egy olyan kis ország életében, mint Magyarország, ennek a ténynek óriási jelentősége van, mind társadalmi, mind pedig gazdasági szempontból. Az egyetem külföldi elismertségét jelzi az is, hogy számos neves külföldi egyetemen folyik közös képzés (Hamburg, Berlin, Lugano).

A Semmelweis Egyetem az elmúlt években nem csupán nemzetközi elismertségre tett szert, hanem megőrizte gazdasági stabilitását is. Az intézmény igen jelentős erőfeszítéseket tett, hogy a romló gazdasági környezetben megőrizze a betegellátás színvonalát és finanszírozhatóságát. A jelenlegi gazdasági helyzetben ez különösen nagy kihívást jelent, és várhatóan nem lesz kezelhető az erőforrások belső átcsoportosításával. Ennek érdekében elkerülhetetlen jelentősége van a bevételek növelésének, és ebből a szempontból nagyon fontosnak tartjuk a ma már nemzetközi „brand”-nek tekinthető Semmelweis nevet, amely terveink szerint a közeli jövőben nem csupán a hallgatókat, hanem a magas színvonalú orvosi ellátást kereső külföldi beteg embereket is hazánkba fogja vonzani.

Kiemelésre méltó az ún. *Béta-kör* létrehozása. Tekintve, hogy az Európai Unió csak kiforrott projekteket támogat, és az összehangolt, intézményközi, sőt nemzetközi kutatási tevékenységet részesíti előnyben, 2003. decemberében *együttműködési megállapodást* írt alá a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, az Eötvös Lóránd Tudományegyetem és a Semmelweis Egyetem. A megállapodás szerint a felek az Európai Unió szervei előtt tudományos és kutatási tevékenységük során közösen lépnek fel, képviselötükről közös és összehangolt tevékenységgel gondoskodnak, az uniós pályázatokon pedig egymást támogatva, a pályázati tevékenységet összehangolva vesznek részt.

A Béta-kör az egyetemi szervezeten felül álló, virtuális intézményként működik, amelynek szerződő felei vállalják a kölcsönös együttműködést, aminek keretében tájékoztatják egymást kutatási terveikről, módot keresnek közös kutatási projektek kidolgozására, kölcsönösen informálják egymást a pályázati lehetőségekről, valamint keresik a közös pályázatok benyújtásának lehetőségeit. A felek azt is vállalták, hogy az együttműködési megállapodásban foglaltak végrehajtásáról kétévenként együttműködési tervet készítenek.

Hasonló a helyzet az orvos-, és egészségtudomány területén tevékenykedő szakmai szervezetekkel, amelyekkel az egyetem kifejezetten jó kapcsolatot ápol, és erre a jövőben is hangsúlyt kíván fektetni. Bár e kérdésben jelenleg nem folynak konkrét tárgyalások, igény esetén a Semmelweis Egyetem meg fogja vizsgálni annak a lehetőségét, hogy olyan új fakultásokat hozzon létre (esetleg jelenleg is meglévő egységek integrálásával), amelyek illeszkednek képzési struktúrájához, és segíteni tudják az intézményfejlesztési tervben kifejtett stratégiai célok megvalósítását.

Az együttműködés újabb reményteljes példája a *Nagyszombati Felsőoktatási és Kutatási Szövetség* néven létrejött hosszú távú szoros oktatási és kutatási együttműködés, amelynek keretében az Eötvös Loránd Tudományegyetem, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem és a Semmelweis Egyetem – tisztelegve a közös múlt előtt – egyedülálló és előremutató módon törekednek az oktatási és kutatási tevékenységük folyamatos korszerűsítésére, igazodva a világtendenciákhoz.

3. STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI IRÁNYOK

A Semmelweis Egyetem a hazai orvos-, és egészségtudományi területen működő felsőoktatási intézmények körében megszerzett vezető pozíciójának megőrzését és megerősítését, valamint a regionális és nemzetközi szerepének növelését tűzi ki célul, az oktatási, tudományos és gyógyító-megelőző kapacitások továbbfejlesztésével, valamint a környezeti változásokra reagáló innovatív programok továbbvitelével, illetve indításával. Fontos kihívást jelent a megváltozott munkaerőpiaci és társadalmi igények kielégítése, a bizonytalan gazdasági környezet kezelése, a felsőoktatás-politikai és egészségpolitikai átalakításokhoz való alkalmazkodás, valamint az átalakítások képzésekkel, kutatási és szakértői tevékenységekkel való támogatása.

A szervezeti erősségek és gyengeségek környezeti kihívásokkal (lehetőségek és fenyegetések) való összevetése alapján, egyetemünk a következő stratégiai fejlesztési irányokat jelölte ki a 2012-től 2015-ig tartó tervezési időszakra vonatkozóan.

3.1. STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI IRÁNYOK AZ OKTATÁSFEJLESZTÉS TERÜLETÉN

Az idegennyelvű képzések portfóliójának és hallgatói létszámának növekedéséből eredő feladatok: az Általános Orvostudományi Kar az elmúlt években jelentősen bővítette az idegennyelvű képzést, és ez az elsődleges oka annak, hogy a Semmelweis Egyetemen a hazai felsőoktatási intézmények között kiemelkedően magas a külföldi hallgatók részaránya. A hazai orvoshiány miatt a fenntartó az államilag finanszírozott hallgatók számát is emelni kívánja. Emellett a külföldi hallgatók képzése az elmúlt években az egyetem többi karán is egyre nagyobb mértékben folyik. Az ugrásszerűen megnövekedett igények kielégítése csak úgy oldható meg, ha az egyetem megteremti ennek személyi és infrastrukturális feltételeit, ehhez azonban a saját források mellett szükség van a fenntartó támogatására is. 10 milliárd Ft befektetés öt év alatt 54 milliárd Ft GDP-többletet hozhat, így a beruházás a fenntartó számára GDP-többletben 2 év alatt, adóbevételekben pedig 4 év alatt térülne meg.

A képzési portfólió bővítése képzési programokkal: két új mesterképzési szak indítását tervezzük a bölcsészettudomány területén (mentálhigiénés családtudományi és családterápiás MA, mentálhigiénés kapcsolat- és közösségépítő MA), amely amellett, hogy fontos társadalmi igényekre reagál, egy új tudományterülettel bővíti egyetemünk képzési portfóliójával lefedett képzési területeket. El kívánjuk indítani emellett a fizioterápia mesterképzési szakot, amely hozzájárul az egészségügyi szerkezetátalakítás emberierőforrás-igényének kielégítéséhez.

A felsőoktatási rendszer átalakításának keretében egyetemünk nyitott mindazon szakmai műhelyek, intézetek, valamint karok befogadására, amelyek magas színvonalú tevékenysége az egyetem szervezeti keretei között optimalizálható.

3.2. STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI IRÁNYOK A KUTATÁS TERÜLETÉN

A tudományos kutatás és innováció fejlesztése stratégiai fontosságú feladat. A tudományos teljesítmény mérésének ma már nemzetközileg is elfogadott mutatói vannak, amelyek az egyetemek nemzetközi rangsorának kialakítása során is központi szerepet játszanak. Stratégiai célunk e paraméterek javítása. Ezek közé tartozik például, hogy növelni kívánjuk a nemzetközileg legkiemelkedőbb folyóiratokban publikált közlemények számát, az oktatásba bevont világszerte elismert tudósok számát és az oktató/hallgató arányt. Fontos cél továbbá az innováció fejlesztése. E területeken az egyetem az infrastrukturális feltételek javítása mellett stratégiai célként tűzi ki olyan programok indítását, amelyek a jelenleg külföldön dolgozó kiváló hazai szakemberek minél nagyobb számban történő hazavonzását eredményezik.

3.3. STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI IRÁNYOK A BETEGELLÁTÁS TERÜLETÉN

A betegellátás terén az egyetem hazai vezető szerepének megőrzése érdekében elengedhetetlenül fontos *új finanszírozási források feltárása*. A pályázati lehetőségek és a kormányzati támogatás mellett stratégiai célként fogalmazzuk meg a jog-

szabályi keretek lehetőségei között a bevételt hozó hazai és külföldi betegellátás fejlesztését. A *Semmelweis tervvel* összhangban egyetemünk meg kívánja szerezni két térségben a *térségi központ* státuszt, valamint terepet kíván biztosítani a közösségi egészségszervezési modell megvalósításának is. Ennek keretében innovatív szolgáltatásfejlesztési programokat kívánunk indítani (pl. mozgásgyógyszer program, gyógyszereszi gondozás) az Emberi Erőforrások Minisztériumával együttműködésben.

Egyetemünk vezető szerepet kíván betölteni a budapesti egészségügyi ellátórendszer racionalizálásában, a párhuzamosságok szervezeti és funkcionális integráció keretében történő megszüntetésében.

4. PARTNERSÉG – EGYÜTTMŰKÖDÉS

4.1. MÁR KIALAKULT ÉS EREDMÉNYESEN MŰKÖDŐ EGYÜTTMŰKÖDÉSEK HATÁRON INNEN

4.1.1. Hazai orvosképző egyetemek – Debrecen, Pécs, Szeged

A négy orvosképző és klinikai rendszer vezetői által megalakított *Egyetemi Klinikák Szövetségét* (EKSZ) az orvosképző egyetemek egységes képviselőjére irányuló igény hívta életre. A szövetség célja, hogy az egészségügyet érintő jogszabályok, finanszírozási és ellátás-szervezési kérdések előkészítése során közös állásfoglalás útján képviseljék mind a betegellátás, mind az orvosképzés érdekeit. Indokolja ezt a klinikák súlya, szerepe a magyar egészségügy ellátórendszerében, hiszen meghatározó szerepet töltenek be a progresszív betegellátásban, az orvosképzésben, a szakorvosképzésben és továbbképzésben, valamint az orvostudományi, élettudományi kutatómunkában. A szövetség működése révén a négy orvosképző egyetem részesévé és aktív szereplőjévé válik az olyan létfontosságú egyeztetéseknek, ahol jelenlétükkel megfelelően képviselni tudják a klinikák és a centrumok szükségleteit, problémáit, illetve kifejtteni jobbító szándékú javaslataikat. Az EU-csatlakozásból következő feladatok és pályázati lehetőségek, az egészségügy szervezésének regionális követelményei, a népegészségügyi feladatok komplex kidolgozása, a lakosság egészségi állapotának javítását célzó sokirányú intézkedések mind amellet szólnak, hogy a klinikák erejüket koncentrálnva tevékenykedjenek. Az EKSZ küldetése tehát, hogy – tiszteletben tartva az egészségügy területén működő számos szakmai és érdekképviselői szervezet tevékenységét – helyet kérjen a klinikák számára az egészségügyi érdekegyeztetésben. A szövetség a rejtett szinergiák kihasználásával a betegellátás, a lakosság egészségmegőrzésének közvetlen szolgálatába tudja így állítani szellemi kapacitásait, tudatosan ápolta nemzetközi kapcsolatait.

4.1.2. Hazai felsőoktatási intézmények

A Semmelweis Egyetem karai a képzések döntő részét a saját szervezeti egységeik keretében végzik.

Ugyanakkor az egyetem örömmel vesz részt *más intézménnyel közös képzésekben*, ezzel olyan tudást adnak a hallgatók kezébe, amelynek birtokában felelősségteljes és mély szakmai felkészültséget igénylő munkát végezhetnek.

A *Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemm* (BME) való együttműködés aktív közös munkát jelent, több képzés során is. Az egészségügyi ügyvitel-szervező szakon a műszaki informatikai ismereteket oktatják a BME VIK képzésben részt vevő szakemberei. Az egységes szemlélet alapján történő összehangolt képzést a kari vezetés útmutatásai mellett az garantálja, hogy az orvosbiológiai képzés és a klinikai alapismeretek oktatása az egészségügyi ügyvitelszervező szakon is az általános orvosképzésben részt vevő intézetekben és klinikákon folyik. A képzés során folyamatos szakmai és adminisztratív felügyeletet biztosítanak a kari állandó bizottságok.

A BME által szervezett képzésekben (egészségügyi mérnök) hasonló módon egységes szemlélettel és összehangolt módon vesznek részt a Semmelweis Egyetem oktató egységei.

4.2. MÁR KIALAKULT ÉS EREDMÉNYESEN MŰKÖDŐ EGYÜTTMŰKÖDÉSEK HATÁRON TÚL

A Semmelweis Egyetem a magyar felsőoktatásban egyedülálló módon Németországban, Svájcban és Szlovákiában is *székhelyen kívüli, kihelyezett képzéseket* indított, amellyel megerősítette regionális vezető szerepét.

4.2.1. Hamburg

Az első, Európában egyedülálló együttműködés 2008-ban jött létre Németország egyik legnagyobb klinikai központjával az *Asklepios Kliniken Hamburg*gal. A közös képzés keretében az orvostanhallgatók az első két év után, az Asklepios világviszonylatban is élen járó hamburgi intézményeiben teljesítik az orvosképzés második, klinikai felét. Itt az elméleti tudás bővítése mellett a tudományos kutatásra és a gyógyítás gyakorlatára helyezik a hangsúlyt, illeszkedve a Németországban megszokott duális szakképzési rendszerhez. Tanulmányaik végén az unióban mindenütt elismert Semmelweis diplomát kapják.

Az első évfolyam 2012-ben végzett, a diplomákat *Dr. Szél Ágoston* rektor és *Dr. Karádi István*, az Általános Orvostudományi Kar dékánja adta át a berlini magyar nagykövetségen.

Összesen 19 hallgató kapott diplomát. Az újabb évfolyamokon már jóval többen tanulnak, az érdeklődés pedig rendkívüli, az évfolyamonkénti 50 helyre Németországból, illetve az egész térségből évente átlagosan 300-an jelentkeznek.

A hallgatók az SE tanterve alapján tanulnak és magyar professzorok előtt teszik le a vizsgákat. A tandíj évente mintegy 14 ezer euró, ami a hamburgi intézményhez hasonló nyugat-európai képzési helyeken szokásos tandíjnak nagyjából a fele. A Németországban 44 ezer embert foglalkoztató, 140 kórházat és egyéb egészségügyi intézményt üzemeltető Asklepios Kliniken GmbH elsősorban az orvosutánpótlás biztosítása céljából alakított ki együttműködést a budapesti egyetemmel.

Az együttműködés 2005-ben kezdődött. 2008-ra összeállt az oktatási program és megszerezték az akkreditációt, így az SE szervezeti keretén belül létrejött az első németországi nemzetközi orvostudományi kar. A Semmelweis Egyetemen 29 éve képeznek német diákokat. A negyed évszázados múltra visszatekintő idegen nyelvű orvosképzésben szerzett magyar diplomának komoly presztízse van a világban,

amellyel az EU összes tagállamában külön vizsga nélkül praktizálhatnak. Hazánkban elsőként a Semmelweis Egyetem indított 1983-ban idegen nyelvű képzést: német nyelven, az Általános Orvostudományi Karon.

4.2.2. *Berlin*

A berlini Steinbeins Főiskolával, a ludwigshafeni Steinbeins-Transfer Institut of Dental and Oral medicine-nel kötött együttműködés a fogorvostan, különösen az implantológia, paradontológia és esztétika szakirányokon folytat együttműködést. A megállapodás mindenekelőtt a gyakorlati és elméleti kurzusok lebonyolítását, valamint kutatási projektekben való együttműködést, továbbképző tanulmányok keretében tanerők cseréjét tartalmazza. A tanulmányok „Master of Science” fokozat megszerzésével zárulnak.

4.2.3. *Lugano*

Az ápolás-betegellátás szak gyógytornász szakirány angol nyelvű, székhelyen kívüli indításáról az egyetem szenátusa 2010-ben döntött, a képzést az Egészségtudományi Kar szervezi és bonyolítja. A kar nemzetközi integrációjának erősítése, az európai felsőoktatási régióhoz való kapcsolódás elősegítése, képzéseink hallgatóbázisának biztosítása és fejlesztése, valamint közös nemzetközi kutatási projektek terén történő fejlődésünk elősegítése indokolta, hogy a Luganoi Egyetem megkere-sésére és felkérésére angol nyelvű, székhelyen kívüli képzést indítsunk Svájcban.

Eltérően a Luganói Egyetemen szakképzettséget szerzőktől, a Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Karának székhelyen kívüli képzésében végző hallgatók nem csak svájci területen, hanem az Európai Unió összes tagállamában munkát vállalhatnak a Semmelweis Egyetem diplomájával. Ez egyfelől erősíti a Luganói Egyetem svájci felsőoktatási rendszerben elfoglalt pozícióját, másfelől a Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kara számára lehetőségeket teremt a képzés volumenének növelésére. Ugyanakkor a nemzetközi képzési szintérre kilépve fontos és hazai képzéseink számára is jól alkalmazható szakmai tapasztalatokra tehetünk szert.

4.2.4. *Kína*

A Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kara (SE – ETK) a Heilongjiang Hagyományos Kínai Orvostudományi Egyetemmel folytat szakmai együttműködést. Az egyezmény rögzíti a kínai egyetem (HLJUCM) magyarországi kihelyezett tagozatának létrehozását, valamint annak feltételeit.

A két intézmény közötti kapcsolat 2009 márciusában indult egy szándéknyilatkozat aláírásával, ami rögzítette a közös programokban, pályázatokban és képzésekben való részvételt, azok kidolgozását. A dokumentum célként tűzte ki a tanulmányi, tudományos és kulturális kapcsolatok erősítését Magyarország és Kína között.

A jelenlegi megállapodás már konkrét együttműködési felületet jelent egy felsőoktatási program formájában. A partnerek célja, hogy létrehozzák a Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Karán a Heilongjiang egyetem kihelyezett tagozatát, ahol hagyományos kínai orvoslásra épülő 10 féléves alapképzési (Bachelor) programban vehetnek rész a jelentkezők. A képzés a „4+1” modellt követi: a hallgatók az első négy évben a Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Karán részesülnek

elméleti- és az ahhoz kapcsolódó klinikai gyakorlati oktatásban, majd az ötödik évben a Heilongjiang egyetemen folytatják végzős klinikai gyakorlatukat. A képzés angol nyelven folyik, a magyar hallgatók számára is elérhető lesz. A képzésben résztvevők a kar által oktatott alapozó tárgyak tudásanyagán túl – mint anatómia, élettan, biológia – olyan szakmai tárgyakat sajátíthatnak el, mint a manuálterápiás kezelés, akupunktúrás terápia, szúrás és moxa technika, meridiánok és akupontok. A képzés jelentősen hozzájárul az egészségtudomány területének kiszélesítéséhez Magyarországon, ami reményeink szerint a magyar népegészségügynek is hasznára lehet.

5. AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉS PARTNERSÉG LEHETŐSÉGEI, A KAPCSOLATRENDSZEREK FEJLESZTÉSE

5.1. KÉPZÉSI TERÜLETEKEN

A képzési stratégiában a Semmelweis Egyetem proaktív magatartása, a globális trendek ismeretében, szinte kikényszeríti a kiválóságra való törekvést a képzések területén is.

Támaszkodnunk kell tehát a legkiválóbb középiskolásokra, akiket a tehetséggondozás hivatott „felfedezni” és az egyetemre irányítani. Felfelé pedig elsősorban azokban a fokozatszerzőkben csúcsosodik ki, akik fiatal oktatóként, kutatóként egyetemünkön maradnak és tudásukat mesterként adják át a piramisban alulról érkező fiatalabb tanítványoknak. Másik íve ennek a piramisnak az „öregdiákok”, akiknek az egyetem utánanyúl, hogy tovább képezze őket és egyben felhasználja őket az egyetem hírnevének, esetleg anyagi helyzetének javítására.

Az egyetem kiemelkedő feladatának tekinti a felsőfokú képzés kiteljesítését és az akadémiai funkciók támogatását nemzetközi kapcsolatok útján szerzett tapasztalatokkal. Ennek érdekében különböző szinten és formában kiterjedt kapcsolatokat tart fenn külföldi intézményekkel.

Egyetemünkön szívesen oktatnak külföldi vendégtanárok, nem csak idegen nyelvű programjainkban, hanem a magyar nyelvű alap- és graduális képzésben is. A tanárok fogadására létrehoztuk a *Vendégprofesszori alapszabályt*, amelynek elvei alapján intézményesített formában színesítjük a jövőben az oktatói palettát.

A külföldi egyetemek gyakran küldenek hozzánk szakmai csoportokat tapasztalatcserére, rövidebb kurzusokra, amelyeket a tanszékekkel egyeztetve kívánunk mindenki számára előnyösen alakítani.

Két tematikus hálózat építésében és munkájában vesz részt egyetemünk intézményi szinten. Az Orvosképzés Európai Hálózat kialakításban egyetemünk alapító tag (Medical Education In Europe), munkánkat az Európai Bizottság *az egyik legjobbban működő tematikus hálózat* minősítéssel ismerte el.

A „Consortium of Institutes of Higher Education in Health and Rehabilitation In Europe” (COHEHRE) az egészségügyi felsőoktatást folytató intézmények együttműködésének fóruma, amely a képzési programok tartalmi és módszertani fejlesztésére összpontosít. Kapcsolatépítés, innovatív tapasztalatok szerzése, és a mobilitás fejlesztése szempontjából fontos a tagság.

Fontos célunk a *Kárpát-medence egyetemeinek* magyar nyelven oktató képzőhelyeivel már kialakított kapcsolatok ápolása és újabbak létrehozása. Ennek keretében oktatócserét, egyedi és tanrendhez igazodó kurzusok szervezését, valamint a hallgatói tanulmányutakat kívánjuk előmozdítani.

Jelentősek *multilaterális* kapcsolataink is. A Kaliforniai Egyetem Davisi Orvostudományi Karával új nemzetközi rotációs oktatói és diákcsereprogramot készülünk létrehozni három helyszínnel (USA, UK és Semmelweis Egyetem). A jelen elképzelés szerint a négyhónapos programban a három egyetemről kiválasztott hallgatók egy-egy hónapot töltenének Nagy-Britanniában és Magyarországon, két hónapot pedig az USA-ban kreditértékű klinikai gyakorlatok teljesítésével és az adott ország egészségügyi rendszerének tanulmányozásával. A program kialakításában a pilot szakaszban résztvevő invenciózus diákok is részt vehetnek.

Stratégiai cél a *távol-keleti kapcsolatok* létrehozása. A rakétagyorsasággal fejlődő országok kutatása világszínvonalú, a kutatási együttműködések sokat ígérők. Az egyéni kezdeményezések gyakran megbuknak a nagy földrajzi és kulturális távolságok miatt. Az intézményes megjelenés segíti a kapcsolatfelvételt, célunk megkönnyíteni a programok megszervezését és végrehajtását.

A japán Saitama Egyetemmel a Semmelweis Egyetem számára különösen előnyös csereprogramot dolgozhattunk ki. A bevezető évek jó tapasztalatai a partnerek közös megegyezését vívta ki. A nagy sikerre való tekintettel a program fejlesztése várható a jövő évi tárgyalások nyomán.

5.2. BIOMEDICINÁLIS KUTATÁSOKBAN

A Semmelweis Egyetem Magyarország egyik legjelentősebb biomedicinális kutatóhelyeként 2010 óta rendelkezik a *kutató, elit egyetem* címmel. A következő 4 év intézményfejlesztési tervében a kutatás-fejlesztés területén a kiválóságra való törekvést, a *hatékony innovációt*, a *vállalkozói egyetemi attitűd erősítését* célozzuk meg. Stratégiánk a diverzifikáció és fókuszálás egyensúlyára törekszik. A diverzifikáció a célok megvalósításának módjában tükröződik leginkább, ugyanis szükségesnek tartjuk a széles bázison nyugvó alap- és alkalmazott kutatásokon alapuló innovációs tevékenységet, amelynek optimalizálására intramurális kutatói hálózatok fenntartását, valamint extramuralis, az ipari partnereket is involváló innovációs klaszterekben való részvételt kívánjuk támogatni. A Semmelweis Egyetem kutatói hálózatai a közép-magyarországi régió túl, az ország más régióinak bevonását is megcélozzák, egy *Semmelweis-Magyarország koncepció* kialakítása céljából. Innovatív kutatói együttműködéseink az országhatárokon is átívelő célokat tűznek ki. Az eszközparkunk fejlesztése során a legmodernebb technológiai platformokat működtető bázislaborok és *core facilityk*, valamint „start-up” támogatás segítségével szeretnénk a legtehetségesebb kutatók számára az önálló kutatás ideális feltételeit biztosítani. Az országban egyetemünkön elsők között szerveződött meg az intézményi *biobankhálózat*, amely azon túl, hogy kiváló kutatási infrastruktúrát szolgáltat kutatóinknak, megteremti a jövőben a minden klinikai kutatóhelytől elvárt betegség regiszterek alapjait is. A diverz eszközök jól meghatározott biomedicinális kutatási célokat szolgálnak, mint: a molekuláris medicina, prevenció, pre-

dictio, individualizált gyógymódok, mozgásgyógyszer, ritka betegségek, bioimaging, bioengineering. Ezen kutatási témák jól harmonizálnak az Európai Parlament és Tanács „*Health for Growth Programme – Europe 2020*” 2014–2020 közötti többéves kutatásfejlesztési prioritásaival.

Innovációs tevékenységünk az elmúlt 2 évben a „*Modern Orvostudományi Technológiák a Semmelweis Egyetemen*” kutatóegyetemi pályázatnak köszönhetően jelentős növekedést mutatott. Egyetemünk nevéhez kötődnek olyan nagyszerű találmányok, mint pl., az *onkokés* és a *digitális 3D mikroszkóp*. Ennek ellenére úgy gondoljuk, hogy a hazai innovációban még hangsúlyosabb szerepvállalásunk lenne kívánatos. A feladat érdekében elsősorban a hazai K+F tevékenységet kifejtő *ipari partnerekkel való összefogás* szükséges. A partnerség intenzitásának növelése érdekében a kölcsönös képzés gondolata is felvetődött (pl. egyetemi tanszékek lehetővé tennék az ipari partnerek K+F szektorában dolgozók továbbképzését, ugyanakkor az ipari partnerek az egyetemi posztgraduális képzésben aktívabb szerepet vállalnának).

Az egészségipar mellett más egyetemekkel való *közös platformok* kialakítása is javíthatja az innovációs tevékenységet. Egyetemünk csatlakozik a BME által szervezett *Felsőoktatási technológiatranszfer fórumhoz*, mert úgy gondoljuk, hogy a szereplők kutatási és innovációs tevékenységének megismerése, a core facilityk számának emelése is ösztönözheti a résztvevő egyetemek K+F+I tevékenységét.

Fontos kérdés a *kutatók motiválása* hasznosítható kutatások indítására az egyetem teljes innovációs potenciáljának eléréséig (jelenleg a licenciába adott szabadalmak 70 százalékát két kutatócsoport hozta létre). Anyagi előny az egyetem számára az innovációs bevételek növekedése, a nemzetközi élvonalban maradás biztosítéka, ipari együttműködések szerződéses megbízásokká alakítása. Közvetett társadalmi haszna, hogy az egyetemi kutatás „*elefántcsonttorony*” képzete helyett a „*technológiai élvonal*” képzet alakul ki, amely vonzza a tehetséges diákokat, kutatókat.

Kutatólaboratóriumaink munkatársait a költséghatékonyságra is ösztönöznünk kell, így saját kutatásaik mellett ún. *licence-out* tevékenységgel járulhatnak hozzá a laboratóriumok gazdaságos üzemeltetéséhez. Jelenleg nincs átfogó egyetemi stratégia a licence-out szolgáltatások területén, egyéni kezdeményezések során szerveződnek a KK-munkák. Az egyéni kezdeményezések támogatása mellett intézményi szinten is tudnunk kell ajánlani licence-out lehetőségeket (honlap, bemutatkozó rendezvények segítségével). Ugyanakkor élnünk kell a *licence-in* lehetőségével is, amennyiben egy szolgáltatás megvásárlása költséghatékonyabb, mint az infrastruktúra kialakítása.

Az eddiginél jobban ki kell aknáznunk egyetemünk azon előnyét az akadémiai kutatóműhelyekkel szemben, hogy *óriási betegpopulációval, a hozzá tartozó adatbázisokkal és biológiai mintákkal rendelkezünk*. Klinikáink és elméleti intézeteink összehangolt kutatási projektjei különösen jó lehetőségeket jelentenek kutatóink számára. Ezek az adottságok rendkívül vonzóvá tehetik egyetemünket a translációs medicina területén aktív akadémiai és egészségipari partnereink számára.

Napjainkban a *bioinformatika* a legtöbb biomedicinális kutatás legsarkalatosabb pontja, ezért a központi egyetemi bioinformatikai szolgáltatások elérhetővé tétele megfontolandó cél, akár gazdasági társulás formájában. Jelenleg is a legtöbb kutatócsoport szolgáltatás formájában vásárolja ezeket a tevékenységeket, amennyi-

ben rendelkezésre állna egyetemünkön belül egy ilyen szolgáltató egység, kölcsönös előnyöket élvezhetne a gazdasági társulás és a kutatócsoport is. A „*Health for Growth*” 2014–2020 EU-program prioritásai között szerepel a betegregiszterek, referenciahálózatok kialakítása. Ehhez fontos lenne központi elektronikus data capture beszerzése, ennek segítségével központi adatbázis kialakítása, amely kiszolgálja a klinikai vizsgálatokat, alkalmazott kutatásokat, biobankokat, klinikai betegregisztereket.

Kiemelkedő tehetségű, külföldről hazatérni vágyó kutatóink számára a legmodernebb technológiai platformok beszerzése és az önálló kutatócsoportok létrehozását segítő ún. „start-up” támogatások biztosítása elengedhetetlen. Az új tudományos eredmények létrehozását célzó, tudományosan magas szintű felfedező kutatások ösztönzését szintén fontos stratégiai célnak tekintjük, hiszen ez ad lehetőséget olyan kiváló kollégák hazahozatalára és foglalkoztatására, akiknek jelenléte alapvetően befolyásolja – a kutatás mellett – az oktatás minőségét is. Stratégiai céljaink közé tartozik – mint említettük – a tudományos teljesítmény nemzetközileg is elfogadott mutatóinak javítása (publikált közlemények száma, az oktatásba bevont, nemzetközileg kiemelkedő tudósok száma, oktató/hallgató arány). E paramétereknek központi szerepe van az egyetemek nemzetközi rangsorának kialakításakor is, mert a tudományos munka színvonala alapvetően határozza meg a felsőoktatási intézmények nemzetközi elismertségét.

Céljaink elérése érdekében „*Start up grant*” programot kívánunk elindítani, amely az MTA Lendület programjához hasonlóan támogatja és ösztönzi a legtehetségesebb hazatérő fiatalok kutatómunkáját és munkacsoport-alapítását. Legkiválóbb oktatóink teljesítményének elismerésére *Merit programot* szeretnénk létrehozni, amely számukra több éven át jelentős fizetéskiegészítést biztosít. E programok létrehozását egyetemünk szenátusa a közelmúltban elfogadta, ezek finanszírozását egyetemünk saját bevételeiből szeretnénk biztosítani.

A kiválóság elérését célozzák *tehetséggondozó* programjaink is. Egyetemünkön óriási hagyománya van a tudományos diákköri mozgalomnak. A tehetségek felkutatására, követésére és mentorálására indult el 2007-ben a *Kerpel-Fronius Ödön tehetséggondozó program*, majd 2011-ben a *Magiszter program*. Szintén rendkívül fontos feladatunk e kiválóan működő programok továbbvitele és fejlesztése.

Az egyetem *pályázati potenciáljának fokozása* már a közeljövőben is kívánatos. Támogatni kell a kutatócsoportok hazai és nemzetközi pályázatokon való részvételét annak érdekében, hogy a minél több pályázati forrás álljon rendelkezésre a kutatás-fejlesztési projektek finanszírozására. Egyetemünkön jelenleg is pályázati és innovációs iroda segíti a pályázatfigyelést, -írást és -managementet. A jövőben az uniós pályázati lehetőségek intenzívebb igénybevételét kell megcéloznunk. Az egyetem a Pályázatkezelési szabályzatban foglaltak alapján tudja segíteni a pályázókat, gördülékenyebbé tenni a szerződéskötéseket.

Magyarországon a *privát szféra* által nyújtott kutatási támogatás elenyésző a nyugati társadalmakhoz képest, hiszen Magyarországon hosszú ideig nem volt meg az a réteg, amely a kutatásokat vagyonaiból támogathatta volna. Ezen a területen számos kiaknázatlan lehetőség van. Egyes vállalatok, biztosító társaságok (pl. Richter Gedeon NyRt, L'Oreal, AXA) évek óta támogatják a kutatásokat, de magánszemélyek nagyobb kutatási támogatással még nem rukkoltak elő. Tudományos csoportunk

nak új típusú feladata kell, hogy legyen azon egyének felkutatása, akik jótékonyági adakozási attitűddel rendelkeznek és nagyobb összegek adományozására képesek. Évente egy alkalommal ez egyetem vezetése és vezető kutatói a legfontosabb kutatásokat egy elegáns szalonrendezvény keretén belül mutathatnák be, amelyen a potenciális támogatóknak lehetőségük nyílna a kutatókkal való közvetlen párbeszédre.

A betegszervezetekkel is intenzívebb és szervezett kapcsolattartást tervezünk. Mivel nélkülük az orvostudományi kutatások elképzelhetetlenek, véleményüket meg kell hallgatni, egyes kutatási feladatokban lelkes közreműködésüknek helyet kell adni.

A *bionika* olyan új, több szaktudományt átfogó, a biotechnológia illetve az elektronika-informatika határán kialakult tudományág és iparág, amelynek célja új felismerések alapján új termékek és szolgáltatások létrehozása az élő tudományok körüli iparágakban. Mivel a hazai gazdaság és az Európai Unió egyik legjelentősebb kitörési pontja a tudásintenzív, magas hozzáadott értéket igénylő ágazatok fejlesztése, koncentrált oktatási-kutatási-innovációs és piacépítő intézkedésekkel, valamint aktív nemzetközi együttműködéssel a bionika Magyarországon az innováció és ipari fejlődés egyik kulcsa lehet. Figyelemre méltó, hogy az egészségipar, innováció, a mezőgazdaság és a védelmi ipar területeit érintő jellegénél fogva a bionika illetve egy erre épülő központ kialakítása az *Új Széchenyi tervben* és a *Magyar növekedési tervben* is kiemelt prioritást kaphat. Mindezek felismerésével és építve a Semmelweis Egyetem és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem közötti, évekre visszatekintő gyümölcsöző oktatási, kutatási és fejlesztési együttműködésre, a budapesti Corvin negyed közelében kialakításra kerülhetne egy olyan *bionikai kutató-fejlesztő-innovációs és ipari központ*, amely vezérli és katalizálja a dinamikusan fejlődő hazai bionikai hálózat kifejlődését és sikeres működését.

ÖSSZEGRÉS

Elemzéseink alapján megállapítható, hogy a Semmelweis Egyetem jelenlegi szervezeti keretei biztosítják leginkább intézményünk szerves fejlődését, a kiválóság megőrzését és fejlesztését, valamint sikeres megbirkózást a környezeti kihívásokkal.

Megítélésünk szerint nem csupán a nemzetközi tapasztalatok, hanem a Semmelweis Egyetem elmúlt években elért sikerei is alátámasztják az orvos- és egészségügyi képzés önálló intézményi formában történő működtetésének előnyeit. Egyetemünk természetesen nem zárkózik el attól, hogy más felsőoktatási intézményekkel együttműködjön, erre már jelenleg is szép számmal találunk példát, és minden valószínűség szerint ez a kör csak bővülni fog.

STUBNYA GUSZTÁV

IRODALOM

Hunyady László–Stubnya Gusztáv: A Semmelweis Egyetem intézményfejlesztési terve 2012–2016